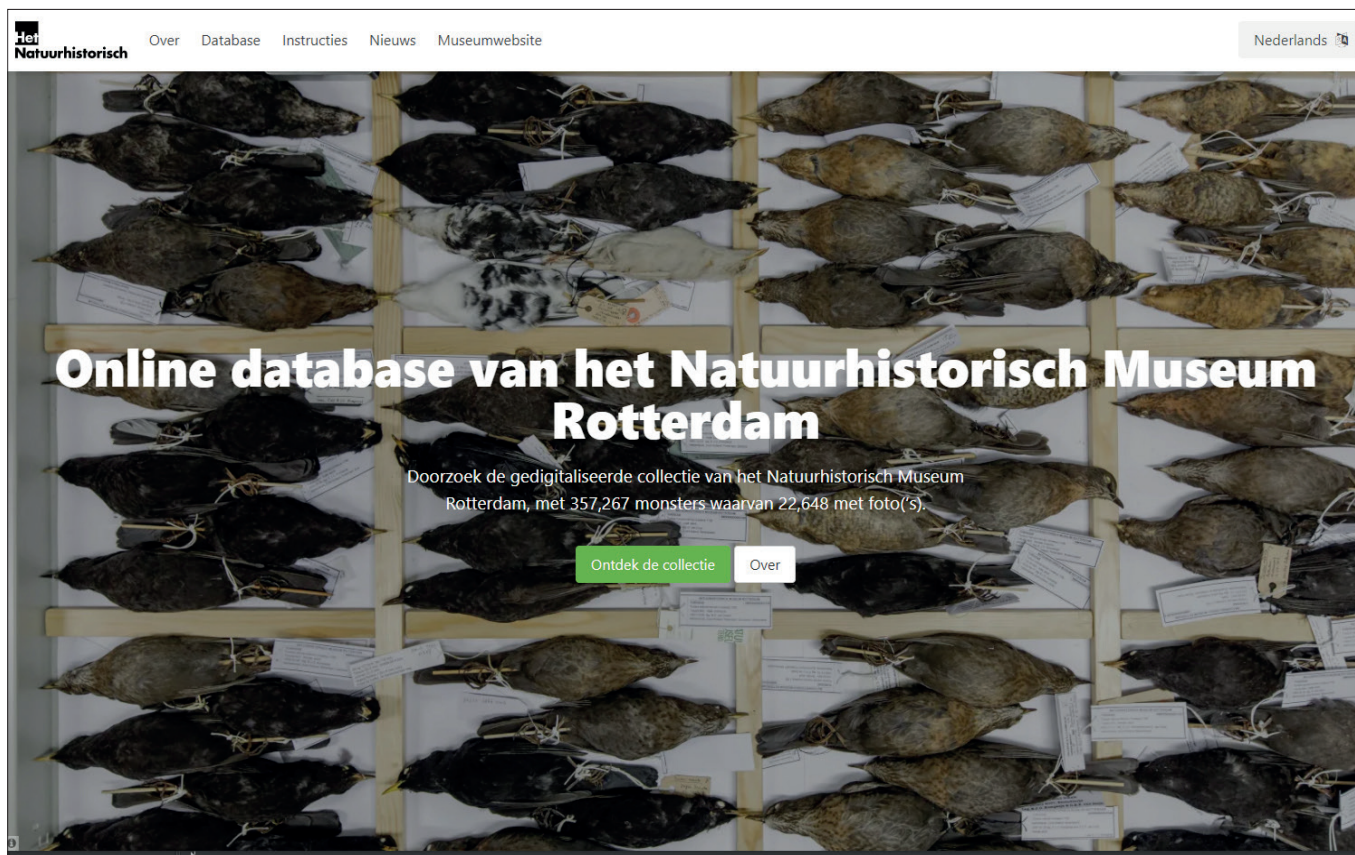

Een nieuwe online collectiedatabase

Bram Langeveld [conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; langeveld@hetnatuurhistorisch.nl]

▲ De Nederlandse versie van de startpagina van de nieuwe online collectiedatabase.

Het Natuurhistorisch is sinds 2012 dataleverancier van de Global Biodiversity Information Facility (GBIF; gbif.org). GBIF is een internationaal netwerk en data-infrastructuur dat wordt gefinancierd door 40 landen (deels door hun nationale overheden) met als doel om iedereen, waar dan ook ter wereld, toegang te bieden tot gratis biodiversiteitsdata van alle soorten leven op aarde. Het toonaangevende internationale platform bevat momenteel ruim 1,9 miljard records (waarnemingen, collectiemateriaal, soortinventarisaties etc.) van soorten van bijna 1800 dataleveranciers van over de hele wereld. De collectiedatabase van Het Natuurhistorisch is afgestemd op het delen van data met GBIF (Slieker 2020); op dit moment worden daar 357.267 monsters uit de museumcollectie online gedeeld onder een CC-BY-NC 4.0 licentie. Deze data worden via GBIF gevonden en gebruikt door onderzoekers, zo blijkt uit het jaarlijks groeiende aantal

citaties vermeld in de jaarverslagen van Het Natuurhistorisch. Een project van GBIF dat in november 2020 startte, bood Het Natuurhistorisch een mooie kans om ook zelf nog beter te profiteren van de ontsluiting van de collectiedata: GBIF hosted portals.

Online collectiedatabase

Onderzoekers hoeven niet eens van het bestaan van ons museum te weten om toch onze data te gebruiken: als hun zoekparameters (zoals diersoort, vindplaats) op GBIF overeenkomen met materiaal in onze collectie, dan vinden zij de betreffende data vanzelf. Als zij die data gebruiken in hun onderzoek en de juiste citatie naar GBIF vermelden, wordt het gebruik van de data door GBIF automatisch naar ons teruggekoppeld in de vorm van een citatie van onze dataset. Hoewel onderzoekers via GBIF dus eenvoudig de collectiedata van Het Natuurhistorisch kunnen raadplegen en

Het Natuurhistorisch duidelijk als bron van die data vermeld kan worden, straalt zo'n dataset op GBIF geen sterke eigen identiteit uit. Wij zijn immers slechts een van de bijna 1800 dataleveranciers. Een digitaal product dat een sterkere eigen (Natuurhistorisch Museum Rotterdam) identiteit heeft en ook op andere onderzoeksvragen (bijvoorbeeld: hebben jullie een skelet van een tureluur in het museum?) eenvoudiger antwoord kan geven, is een online collectiedatabase of webdatabase. In 2006 werd een eerste database met de collectie van Het Natuurhistorisch online geplaatst. Eind 2006 waren daar 25.948 monsters in opgenomen (Natuurhistorisch Museum Rotterdam 2007). In 2008 werd een gebruiksvriendelijker online database opgeleverd die eind dat jaar ruim 82.000 monsters bevatte (Van der Es 2008). In 2012 volgde een update die de data die vanaf toen ook op GBIF ontsloten was, tevens apart ontsloot

Over Database Instructies Nieuws Museumwebsite Nederlands

Vrij tekstzoekveld "femur" x Wetenschappelijke naam : Mammuthus primigenius x Catalogusnummer Vindplaats Waterlichaam Jaar Land Gegevens gebaseerd op meer

Tabel Afbeeldingen Kaart Downloaden

42 results

Wetenschappelijke naam	Eigenschappen	Conserveringswijze	Catalogusnummer	Land	Coördinaten	Jaar	Gegevens gebaseerd op
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur (caput) velpon/aceton	NMR999100000637	Nederland			Fossiel exemplaar
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur no treatment	NMR999100186835	Unknown			Fossiel exemplaar
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur no treatment	NMR999100186829	Unknown			Fossiel exemplaar
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur velpon/aceton	NMR999100000618	Nederland			Fossiel exemplaar
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur treatment unknown	NMR999100189568	Unknown			Fossiel exemplaar
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur treatment unknown	NMR999100009057	Unknown			Fossiel exemplaar
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur (caput) dry specimen(s)	NMR999100001672	Nederland	51.90N, 4.28E	1994	Fossiel exemplaar
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur dry specimen(s)	NMR999100001666	Unknown			Fossiel exemplaar
Mammuthus primigenius (Blumenbach, 1799)		femur (caput) treatment unknown	NMR999100164624	Nederland	51.39N, 3.81E		Fossiel exemplaar

▲ De datapagina vormt de kern van de nieuwe online collectiedatabase. Hierop is de op GBIF beschikbare collectiedata (hier gefilterd op dijbeenderen van wolharige mammoeten) van Het Natuurhistorisch interactief te doorzoeken, zichtbaar te maken op een kaart en via GBIF te downloaden. Dit is de Nederlandse versie.

via een op maat gebouwde online database (Natuurhistorisch Museum Rotterdam 2013). Door wijzigingen in de financiering werd de software van deze online database echter al geruime tijd niet meer onderhouden, waardoor deze slechter ging functioneren en een digitaal veiligheidsrisico werd voor de server waarop de database draaide. Eind 2019 moest de online database daarvoor helaas offline worden gehaald; Het Natuurhistorisch had toen geen eigen online database meer. Het GBIF hosted portals project brengt daarin nu (duurzame) verandering.

Hosted portal

GBIF deed in november 2020 via hun landelijke afdelingen (nodes) een oproep om deel te nemen aan hun al eerder aangekondigde hosted portal pilot. In dit pilotproject bood GBIF de mogelijkheid om op basis van een door GBIF gebouwd technisch basisproduct zelf kosteloos een hosted portal in te richten. Het Natuurhistorisch meldde zich via de Nederlandse afdeling NLBIF aan en werd geselecteerd voor deelname, samen met 19 andere deelnemers van over de hele wereld. Onze insteek was om de hosted portal in te richten als nieuwe online database voor de museumcollectie. Voor het pilotproject van GBIF is deze insteek interessant; zo kan worden nagegaan of ook andere (regionale) natuurhistorische musea op die manier gebruik zouden kunnen gaan maken van de hosted portals. De kale hosted portal heeft de vorm van een website met een datapagina die geconfigureerd kan worden om een bepaalde selectie van datasets die op GBIF aanwezig zijn, te tonen. De portal biedt daarbij geavanceerde mogelijkheden om die data te doorzoeken en te visualiseren (o.a. op een interactieve kaartweergave). Het zijn mogelijkheden die

bekend zijn van GBIF en die een directe koppeling naar de dataselectie op GBIF bieden om deze data te downloaden en voor onderzoek te gebruiken. Er is daarnaast ook ruimte voor begeleidende pagina's over de dataset(s) of het instituut, voor het logo en huisstijlkleuren. De hosted portal kan dus een duidelijke eigen identiteit gegeven worden. Meer geavanceerde zaken, zoals (automatisch gegenereerde) tabellen of grafieken, behoren ook tot de mogelijkheden. Ook is er een eenvoudige optie voor weergave in diverse talen, zowel voor de begeleidende pagina's als voor de datapagina en de gegevens die daarop worden weergegeven. Dit verhoogt de toegankelijkheid van de data.

Nieuwe online database

Gedurende de looptijd van de pilot heb ik met hulp van het GBIF hosted portals-team, en in overleg met de museumcollega's, de hosted portal voor Het Natuurhistorisch ingericht via GitHub. Op GitHub is alle code daarvoor openbaar toegankelijk. We kozen ervoor om de begeleidende website zo simpel mogelijk te houden. Veel informatie over de collectie is immers te vinden op hetnatuurhistorisch.nl; met verwijzingen op de juiste plek vanaf de hosted portal genereert dat extra bezoek aan de museumwebsite. Omgekeerd verwijzen we op de museumwebsite op diverse plekken naar de online collectiedatabase. Naast de datapagina waarop de collectie doorzoekbaar is, en die dus de kern vormt van de hosted portal, bevat de online database een pagina met de belangrijkste gegevens over de collectie en het museum, een pagina met instructies over hoe de dataset doorzocht kan worden, onze contactgegevens voor vragen en een nieuwspagina. Op die nieuwspagina wordt na elke maandelijkse update van de dataset op GBIF (en dus automa-

tisch in de online database) aangegeven wat er veranderd is. Alle pagina's zijn in het Engels en Nederlands beschikbaar. Op 6 september 2021 ging de nieuwe database online op specimens.hetnatuurhistorisch.nl. Ondertussen wordt achter de schermen door GBIF nog doorgewerkt aan kleine wijzigingen naar aanleiding van onze wensen en die van andere deelnemers aan het pilotproject. Bovendien zal de ondersteuning door GBIF van de hosted portals langdurig kosteloos plaatsvinden en is de kans op veroudering van de software gering, door de eenvoudige bouw en stevige verankering van de financiering van GBIF. Bovendien zal het gebruik van het hosted portals-product in de toekomst waarschijnlijk toenemen wanneer andere partijen na afsluiting van het pilotproject ook een hosted portal zullen inrichten. De goed digitaal ontsloten collectie van Het Natuurhistorisch heeft nu ook online dus weer een duidelijke eigen uitstraling middels een echte online collectiedatabase en kan duurzaam gratis geraadpleegd worden door iedereen, waar dan ook ter wereld. ◀

Literatuur

- Es, van der, H. 2008 - Bekijk de NMR-collectie online - Straatgras 20: 56-58
- Natuurhistorisch Museum Rotterdam 2007 - Natuurhistorisch Museum Rotterdam: Jaarverslag 2006 - Straatgras 19: 15-37
- Natuurhistorisch Museum Rotterdam 2013 - Natuurhistorisch Museum Rotterdam: Jaarverslag 2012 - Straatgras 25: 11-26
- Sliker, F. 2020 - CB Collectiebeheer: beproefd registratieprogramma in een nieuw jasje - Straatgras 32: 28-32

De nieuwe online collectiedatabase is te vinden via de museumwebsite hetnatuurhistorisch.nl of direct via specimens.hetnatuurhistorisch.nl.